

Історія викладання педагогічних дисциплін у СумДПУ ім.А.С.Макаренка бере свій початок з 1924 р. Першим викладачем педагогіки був Георгій Пилипович Самброс (1894 – 1975 рр.) – кандидат педагогічних наук, заслужений учитель, талановитий педагог-новатор, автор методичних посібників з педагогіки, української мови, які базувалися на спадщині Я.А. Коменського, К.Д. Ушинського, Т.Г. Лубенця. Предметами наукових інтересів Г.П. Самброса були такі проблеми: “Педагогічні гуртки в школах”, “Театральна робота в школі”, “Вивчення рідної мови в школі і ВНЗ”, “Клубна робота в школі”, “Дитяче самоврядування”, “Шкільні свята і вечори”, “Шефство над молодшими школярами”, “Виховання неорганізованих дітей дітей на “вулиці”, “Методична робота вчителя у школі”.

Г.П. Самброс очолював редколегію журналу “Наша освіта” (виходив у Сумах з грудня 1924 р.), в якому порушувались питання організації й керівництва народною освітою в окрузі, масових форм соціального виховання, професійної освіти, досвіду методичної роботи в народній освіті. Важливого значення надавалось редакцією журналу питанням розвитку української культури, рідної мови, шкільного та позашкільного виховання.

Г.П.Самброс – автор книг “Система безперервного педагогічного практикуму” (1930 р.), “Орієнтовна програма педроботи на дитмайдані” (1930 р.), «Оцінка мови студентів педвишів» (1930 р.) та ін.

Як окремий підрозділ кафедра педагогіки була створена у 1930 р. Її першим завідуючим (1930 – 1933 рр.) стала представниця харківської педагогічної школи – професор Ганна Павлівна Попова. В історії СумДПУ вона залишилась як керівник, що мав видатні організаторські та лекторські здібності та здійснював серйозні зусилля для якісного оновлення кадрового складу своєї кафедри за рахунок аспірантів Українського науково-дослідного інституту педагогіки. Г.П.Попова відзначилась і як громадський діяч, що проводив активну просвітницьку роботу серед населення.

Значний внесок у становлення кафедри здійснила старший викладач Анастасія Євдокимівна Алмашина, що працювала у Сумському педінституті у 1931 – 1958 рр. Деякий період вона очолювала Сумський міський відділ освіти, а у післявоєнні роки стала керівником кафедри . А.Є.Алмашина пов’язувала теорію педагогіки з досвідом практичної роботи в школі, разом зі студентами проводила виховну роботу в школах, читала лекції на курсах підвищення кваліфікації вчителів, дбала про поширення науково-педагогічних видань серед учителів та студентів.

У першій половині п’ятидесятих років ХХ ст. значну роль у зростанні науково-методичного та кадрового потенціалу кафедри відіграв завідуючий, канд. пед. наук, доцент Василь Павлович Луцький (1951-1955). Наукові інтереси кафедри за часів завідування В.П. Луцького зосередились на вирішенні проблем політехнізації школи, трудового виховання школярів, навчально-виховної роботи у школах-інтернатах В ці роки на кафедру прийшли молоді педагоги й психологи З.І. Кувалдіна, Г.В. Шаблінська, Н.І. Рисіна, Г.П. Якубанець. Значно активізувалась в ті роки макаренкознавча робота, що сприяла значною мірою присвоєнню нашому навчальному закладу імені А.С. Макаренка.

У 1958-1963 рр. кафедру очолював канд. пед. наук, доцент Вадим Костянтинівич Григор'єв. Під його керівництвом продовжилась робота над розробкою проблем політехнічної освіти, методичного забезпечення навчально-виховного процесу у школах інтернатах, над макаренкознавчою проблематикою. Особлива увага приділялась кафедрою організації системних зв'язків з базовими школами інституту, мережа яких охоплювала всю область.

Відмінним організатором психолого-педагогічної та методичної роботи показала себе канд. психол. наук, доцент, завідувач кафедри Ольга Яківна Польська (керувала кафедрою у 1963-1968 рр.). Предметом пріоритетного науково-методичного інтересу кафедри в ті роки стала активізація процесу навчання. Викладачі багато працювали над удосконаленням методики викладання психолого-педагогічних дисциплін. Продовжилась робота і над традиційною для кафедри тематикою: політехнічна освіта, трудове виховання, особливості організації навчально-виховного процесу у школах-інтернатах, макаренкознавчі дослідження.

Важливим етапом розвитку кафедри став період (1968-1977 рр.), коли її очолювала канд. пед. наук, доцент Поліна Олексіївна Ключникова – висококваліфікований фахівець, мудрий наставник творчої молоді, вимогливий керівник. Кафедра активно працювала над удосконаленням методичного забезпечення викладання психолого-педагогічних дисциплін, організацією самостійної роботи студентів-заочників. Велика увага приділялась педагогізації соціального середовища. Викладачі кафедри були активними лекторами товариства “Знання”, читали для громадськості області лекції на теми “Про виховання активної життєвої позиції”, “Формування громадянського світогляду”, “Комплексний підхід у вихованні” та ін. У цей період на кафедру прийшли працювати доцент І.А. Шаповалов, викладачі В.Й. Марченко, С.С. Антонченко, В.Д. Юр'єва, В.І. Сенчуріна.

У подальше удосконалення роботи кафедри, запровадження нових педагогічних технологій вагомий внесок зробив її завідувач, канд. пед. наук, доцент Євген Миколайович Вольський (керував кафедрою у 1977-1981 рр. та у 1994 – 1996 рр.). Активними односторонцями та новаторами на кафедрі стали проректор з наукової роботи, докт. пед. наук, професор А.В. Іванченко, канд. пед. наук, доцент Л. П. Кічатінов, канд. пед. наук, доцент Н.А. Кічатінова, канд. пед. наук, доцент М.О. Лазарев, канд. пед. наук, ст. викладач Г.П. Якубанець, канд. психол. наук, В.О. Савельєв, викладачі В.Й. Марченко, В.І. Сенчуріна та Є.В. Анохін, який створив гурток горністів і барабанщиків “Сигнал”, що згодом переріс у багатопрофільний соціально-педагогічний центр.

У 1981–1987 рр. кафедру очолював канд. пед. наук, доцент Леонід Петрович Кічатінов, діяльність якого була спрямована на активізацію науково-дослідної роботи, оптимізацію навчально-виховного процесу у вищій школі. Одним з проявів творчої ініціативи Л.П. Кічатінова стало створення при кафедрі наукової лабораторії з проблем “Виховання громадської і трудової активності школярів”. У роботі лабораторії брали участь викладачі ВНЗ України та вчителі шкіл Сумської області. Апробація результатів наукових досліджень здійснювалась на численних представницьких науково-практичних конференціях та семінарах, що проводились кафедрою; значно розширилась практика

публікації наукових робіт викладачів у збірниках, які видавав педінститут. У цей час у самостійний науковий підрозділ з числа викладачів кафедри педагогіки виділилась кафедра психології. Продовжувалось подальше кадрове поновлення кафедри педагогіки. До її складу увійшли кандидати педагогічних наук, доценти А.М. Зарукіна, М.П. Кононенко, та А.В. Шведова, канд. пед. наук, старший викладач А.А. Сбруєва, старший викладач І.Й. Федотенко, асистент В.Й. Голубченко.

У складний період соціально-економічних та політичних реформ (1987 – 1994 рр.) кафедрою керував канд. пед. наук, професор Микола Остапович Лазарев. У ці часи колектив не тільки не втратив свого творчого потенціалу, але й розширив їх, здобув додаткові можливості кадрового росту: при кафедрі була відкрита аспірантура, започатковано видання збірника наукових праць “Педагогічні науки”, що увійшов до переліку фахових видань ВАК України. Предметом пріоритетного наукового інтересу викладачів стала проблема формування пізнавальної активності і творчості студентів ВНЗ та школярів. У 1994 р. переважно з числа працівників кафедри педагогіки під керівництвом проф. М.О. Лазарева був сформований новий науковий підрозділ – кафедра педагогічної творчості. Кадровий склад кафедри педагогіки поповнився у в кінці 80-х – першій половині 90-х рр. ХХ ст. новими висококваліфікованими фахівцями, серед яких кандидати педагогічних наук, доценти Л.М. Артюшкіна, О.І. Огієнко та Г.Ф. Чернишова, ст. викладач І.О. Гуппал, викладачі В.Г. Бабіч, О.В. Перетяцько.

З 1996 р. і по сьогоднішній день кафедра працює під керівництвом докт. пед. наук, професора Аліни Анатоліївни Сбруєвої (у 2001–2004 рр., під час навчання А.А. Сбруєвої у докторантурі, кафедрою керувала канд. пед. наук, доцент О.І. Огієнко). Пріоритетні наукові інтереси викладачів зосереджені на проблемах підвищення ефективності викладання педагогічних дисциплін у вищій школі, запровадження інноваційних технологій у викладання природничо-математичних дисциплін у середній школі; на дослідженнях у галузі педагогічного краєзнавства та порівняльної педагогіки.

Предметом гордості кафедри стали успішні захисти кандидатських дисертацій її аспірантів М.А. Бойченко, О.О.Тулякової, Л.В.Корж, О.В. Листопад, Н.В. Коваленко, С.В. Коваленко, Г.В. Кугуєнко, О.І. Скоробагатської. Сьогодні в аспірантурі, що працює при кафедрі, навчається 17 аспірантів, які поповнять кадровий склад багатьох наукових підрозділів університетів нашого міста.

В кінці 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. кафедра збагатилась новими членами, серед яких кандидати пед. наук, доценти О.Б. Кривонос, Л.В.Корж та О.В. Листопад, Н.В. Коваленко, викладачі М.А. Бойченко, Г.Г. Костенко, Н.А. Михайленко, Н.Г. Осьмук, Н.А. Пасько, Ж.Ю. Чернякова, І.А. Чистякова. Усі вони плідно співпрацюють із старшим поколінням викладачів, досягають певних успіхів у реалізації спільної мети – якісної професійної підготовки майбутніх учителів.